

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 30/08-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júna 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti M. K. (...), t. č. v ústave na výkon väzby, zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. Š., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 103/2007 takto

r o z h o d o l :

Základné právo M. K. podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 103/2007 v súvislosti s nedodržaním požiadavky neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 23. augusta 2007 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2007 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 v spojení s čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) a jeho uznesením sp. zn. 0 Tp 103/2007 z 21. septembra 2007 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 30/08 z 24. januára 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 103/2007 v súvislosti s nedodržaním požiadavky neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 23. augusta 2007 (ďalej len „žiadosť o prepustenie z väzby“). Jeho sťažnosť vo zvyšnej časti ústavný súd odmietol.

Predmetom konania vo veci samej je posúdenie, či okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 103/2007, v rámci ktorého rozhodoval o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, dodržal požiadavku neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o zákonnosti väzby.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v čase, keď sa na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 0 Tp 81/2007 z 30. júna 2007 nachádzal vo väzbe, požiadal 23. augusta 2007 o prepustenie z väzby, o nahradenie väzby písomným sľubom a o nahradenie väzby peňažnou zárukou. O týchto jeho žiadostiach rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 0 Tp 103/2007 z 21. septembra 2007 tak, že ich zamietol a písomný sľub ani peňažnú zárukou neprijal. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ do zápisnice na verejnom zasadnutí sťažnosť, ktorú Krajský súd v Trenčíne (ďalej len

„krajský súd“) 15. októbra 2007 uznesením sp. zn. 6 Tpo 75/2007 zamietol. Toto uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 18. októbra 2007.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že označeným postupom „*súdy porušili povinnosť postupovať vo väzobnej veci s osobitnou starostlivosťou a urýchlením keď rozhodovanie o žiadosti podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru nemožno z hľadiska posudzovania doby trvania konania v ktorom sa o takomto návrhu rozhoduje počítať na mesiace, pričom rozhodovanie tak prvostupňového súdu ako aj odvolacieho súdu je potrebné posudzovať ako jeden celok. Ak s prihliadnutím na ust. § 79 ods. 3 Tr. por., ktoré viaže možnosť opätovného podania návrhu podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru na uplynutie lehoty 30-ich dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o predchádzajúcej žiadosti tak nie je možné akceptovať dobu rozhodovania súdu..., keďže týmto zdĺhavým konaním v rozpore s judikatúrou ESLP, ako aj Ústavného súdu SR je sťažovateľovi odopieraná možnosť opätovne sa domáhať preskúmania zákonnosti pozbavenia slobody v novej 30-dňovej lehote.*“.

Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní v časti odmietol, zaoberal sa jeho návrhom na rozhodnutie vo veci samej iba v rozsahu, v akom bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po preskúmaní jeho sťažnosti vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 103/2007 porušil jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, a okresnému súdu prikázal vyplatiť mu finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk a uhradiť trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd listom sp. zn. Spr 1312/07 z 12. februára 2008 doručeným ústavnému súdu 18. februára 2008, v ktorom zotrval na svojom vyjadrení k predmetnej sťažnosti z 12. decembra 2007 a vyjadril súhlas

s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci. Vo vyjadrení z 12. decembra 2007 okresný súd okrem iného uviedol:

„Dňa 5. 9. 2007 bola na Okresnom súde Trenčín predložená žiadosť zažurnalizovaná vo vyšetrovacom spise ČVS: ORP 986/1-OVK-TN obvineného M. K. o prepustenie z väzby na slobodu, ktorej prokurátor Okresnej prokuratúry Trenčín nevyhovel. Túto žiadosť zahlásil obvinený vyšetrovateľovi pri oboznamovaní sa s výsledkami vyšetrovania dňa 23. 8. 2007, zároveň predložil písomný sľub. Dňa 7. 9. 2007 stanovila sudkyňa pre prípravné konanie termín verejného zasadnutia na deň 21. 9. 2007, pričom bolo predvolanie na verejné zasadnutie doručené obvinenému, prokurátorovi a obhajcovi, dňa 13. 9. 2007 a bola u nich zachovaná zákonná lehota na prípravu. Dňa 21. 9. 2007 sudkyňa pre prípravné konanie na verejnom zasadnutí vyhlásila uznesenie, ktorým bola žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu zamietnutá v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku. Podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku súd zamietol návrh obvineného o nahradenie väzby písomným sľubom a písomný sľub súd neprijal. Podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku súd zamietol návrh obvineného o nahradenie väzby peňažnou zárukou a návrh súd neprijal. Proti predmetnému uzneseniu obvinený zahlásil sťažnosť.

Dňa 25. 9. 2007 bolo zo súdu vyexpedované písomné vyhotovenie uznesenia prokurátorovi, obvinenému a obhajcovi, pričom 27. 9. 2007 bolo uznesenie doručené na Okresnú prokuratúru v Trenčíne, dňa 1. 10. 2007 bolo uznesenie doručené obvinenému a obhajcovi. Po vrátení doručeníek do spisu sudkyňa predložila spis na Krajský súd v Trenčíne spolu s predkladacou správou dňa 9. 10. 2007.“

V závere vyjadrenia okresný súd vyjadril názor, že *„postupom Okresného súdu Trenčín neboli porušené žiadne práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR, čl. 5 ods. 4 Dohovoru“.*

Ústavný súd 18. februára 2008 vyzval sťažovateľa na zaujatie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu. Obsahom vyjadrení sťažovateľa zo 4. marca 2008 a zo 17. marca 2008 bola oprava petitu sťažnosti a súhlas s upustením od verejného ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa o porušení požiadavky neodkladnosti a urýchlenu rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby rozhodol, že tieto budú posudzované z hľadiska čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

V citovaných ustanoveniach týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 126/05, III. ÚS 291/06).

Z § 79 ods. 3 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný poriadok“), podľa ktorého okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 0 Tp 103/2007 z 21. septembra 2007, vyplýva, že obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie z väzby na slobodu, pričom o takejto žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Na základe toho treba konštatovať, že ústavne akceptovateľné v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru je držanie osoby vo väzbe z dôvodov a na čas ustanovený zákonom, ako aj také zaobchádzanie s ňou, ktoré zodpovedá zákonu, t. j. Trestnému poriadku.

Ústavný súd vo viacerých prípadoch, predmetom ktorých bolo posúdenie požiadavky neodkladnosti a urýchlania rozhodovania všeobecného súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, dospel k záveru, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlania posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne napr. III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03, III. ÚS 291/06). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napr. III. ÚS 345/06).

Preskúmaním spisu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 103/2007 ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby Okresnej prokuratúre Trenčín (ďalej len „okresná prokuratúra“), ktorá jeho žiadosti nevyhovela, a spis spolu so žiadosťou sťažovateľa a svojím stanoviskom predložila okresnému súdu 5. septembra 2007. Okresný súd 7. septembra 2007 (najbližší pracovný deň) nariadil termín verejného zasadnutia na 21. september 2007, na ktorom rozhodol o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby

tak, že ju uznesením zamietol. Sťažovateľovi a jeho právnomu zástupcovi bolo toto uznesenie doručené 1. októbra 2007. Sťažovateľ na verejnom zasadnutí podal do zápisnice proti označenému uzneseniu sťažnosť. Dňa 3. októbra 2007 sťažovateľ sťažnosť písomne odôvodnil. Okresný súd 8. októbra 2007 vypracoval predkladaciu správu a 9. októbra 2007 bol spis predložený krajskému súdu, ktorý 15. októbra 2007 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Dňa 18. októbra 2007 bol spis vrátený prvostupňovému súdu. Sťažovateľovi bolo uznesenie krajského súdu doručené 26. októbra 2007. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že okresný súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa po 25 dňoch od jej doručenia (započítavajúc do tejto doby aj doručenie uznesenia sťažovateľovi).

Ústavný súd považuje za potrebné v nadväznosti na to poznamenať, že do lehoty rozhodovania okresného súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby nezahrmul lehotu rozhodovania na okresnej prokuratúre, t. j. lehotu od 23. augusta 2007, keď sťažovateľ podal okresnej prokuratúre žiadosť, do 5. septembra 2007, keď okresná prokuratúra predložila túto žiadosť okresnému súdu. Ústavný súd konštatuje, že nemožno na ťarchu okresného súdu pričítať lehotu, počas ktorej bola žiadosť sťažovateľa vo výlučnej dispozícii okresnej prokuratúry. Súd nevykonáva vo vzťahu k činnosti a rozhodovaniu prokurátora v prípravnom konaní dozor a nedisponuje ani účinnými zákonnými prostriedkami, prostredníctvom ktorých by mohol vo vzťahu k prokurátorovi ovplyvniť rýchlosť jeho rozhodnutia a vybavovania žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby. Ústavný súd je toho názoru, že lehotu rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby je namieste posudzovať osobitne pre každý stupeň súdneho rozhodovania a v prípade, že súdnemu rozhodnutiu predchádza rozhodovanie okresnej prokuratúry o podanej žiadosti o prepustenie z väzby, je dôvodné posudzovať lehotu, počas ktorej rozhoduje o podanej žiadosti okresná prokuratúra, samostatne, nezávisle na lehote plynúcej pre rozhodovanie súdu I. stupňa. (napr. II. ÚS 96/08).

Kritériom rozhodovania ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv

alebo slobôd (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07). Ústavný súd však v danej veci nezistil, že by namietaným postupom okresného súdu došlo k takýmto dôsledkom.

Preskúmaním úkonov okresného súdu a po zvážení uvedených skutočností dospel preto ústavný súd k záveru, že dĺžka doby rozhodovania okresného súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby síce nebola optimálna, avšak neodôvodňuje záver o vyslovení porušenia jeho označených práv. Vzhľadom na to ústavný súd vyhodnotil postup okresného súdu ako taký, ktorým nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených práv sťažovateľa.

Po tom, ako ústavný súd dospel k záveru, že označené práva sťažovateľa neboli porušené, bolo už bez právneho dôvodu rozhodovať o jeho ďalších návrhoch (primerané finančné zadosťučinenie, úhrada trov konania...

Ústavný súd v závere k podaniu právneho zástupcu sťažovateľa zo 4. marca 2008, obsahom ktorého bola „oprava“ petitu sťažnosti, kde podľa právneho zástupcu sťažovateľa v dôsledku administratívnej chyby došlo k opomenutiu označenia v petite sťažnosti aj krajského súdu ako porušovateľa práv, poukazuje na svoju judikatúru, že zvláštnosť konania pred ústavným súdom vyplývajúca z toho, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh (sťažnosť) neodloží alebo neodmietne, prijme ho podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie „v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu“. Uvedené vylučuje možnosť navrhovateľa (sťažovateľa) meniť po prijatí sťažnosti návrh na začatie konania (napr. I. ÚS 36/02, I. ÚS 109/02, I. ÚS 196/03). Preto je ústavný súd viazaný predmetom konania, ktorý bol vymedzený petitom sťažnosti, a uznesením o jej prijatí na ďalšie konanie. K viazanosti návrhu na rozhodnutie ústavným súdom (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) sa ústavný súd vyjadril v uznesení o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie z 24. januára 2008.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2008